

5. George Bush: Address to the Nation on the Commonwealth of Independent States December 25, 1991 [Elektronnyj resurs] // The American Presidency Project. – Rezhym dostupu: <http://www.presidency.ucsb.edu>

6. George Bush: Interview With Jim Gardner of WPVI – TV in Philadelphia, Pennsylvania December 17, 1991 [Elektronnyj resurs] // The American Presidency Project. – Rezhym dostupu: <http://www.presidency.ucsb.edu>

7. George Bush: Remarks to the Kiwanis and Rotary Clubs in Ontario, California December 6, 1991 [Elektronnyj resurs] // The American Presidency Project. – Rezhym dostupu: <http://www.presidency.ucsb.edu>

8. President George H. W. Bush speech to a session of the Supreme Soviet of Ukraine, 1 August 1991 [Elektronnyj resurs] // The American Presidency Project. – Rezhym dostupu: <http://www.presidency.ucsb.edu>

9. The President's News Conference December 5, 1991 [Elektronnyj resurs] // The American Presidency Project. – Rezhym dostupu: <http://www.presidency.ucsb.edu>

10. Bzhezinskiy Zb. Vibir: svitove panuvannya chi svitove liderstvo / Perekl. angl. A. Ischenka. – K.: Vid. dim «Kievo–Mogilyanska akademiya», 2006. – 203 s.

11. Dashkevich A. Na rozdorizhzh: vikliki suchasnosti i paradoksi zovnishnoi politiki USA / A. V. Dashkevich; NAN Ukrayini, In–t svit. ekonomiki i mizhnar. vidnosin. – K.: Nauk. dumka, 1996. – 150 s.

12. Kaminskiy E. Politika USA schodo Ukrayini: Vitoki. Kontseptualni osnovi. Praktichna evolyutsiya / E. Kaminskiy, A. Dashkevich. – K.: Polit. dumka, 1998. – 547 s.

13. Kornienko N. V. Evolyutsiya pozitsiyi Dzh. Busha–starshogo schodo viznannya nezalezhnosti Ukrayini u 1991 r. (za danimi vistupiv prezidenta USA) / N. V. Kornienko // «Globalni viyskovo–politichni protistoyannya u XX st.: svitoviy ta regionalniy vimir (do 100–richchya pochatku pershoi svitovoyi viyni)». – Zaporizhzhya, 2014. – S.211–213.

Kornienko N. V., Chief Archivist, The Central State CinePhotoPhono Archives of Ukraine named after H. Pshenychnyi (Ukraine, Kyiv), nektN@i.ua

The place of the democratic component in US foreign policy towards Ukraine in 1991–1992

This paper shows the criteria of constructing of US foreign policy towards Ukraine in the times of G. H. W. Bush presidency. The historical background when of Ukrainian independence happened is considered. The main features of the US policy towards Ukraine are described: firstly, the US focused primarily on Russia as the most significant country in region; secondly, there were active negotiations with Ukraine on nuclear disarmament; thirdly, the American help in the formation of new political and economic system, namely the transition to democracy and market economy, was announced. There is an analysis of democratic component, which took place in US foreign policy towards Ukraine in 1991–1992. It was determined that the democratic direction of US foreign policy toward Ukraine was of second value, because the first one was the nuclear issue. In general, democratic component was mostly determined by the traditional US institutions style, and was not a strictly developed policy.

Keywords: USA, George H. W. Bush, Ukraine, democracy.

Корниенко Н. В., главный архивист, Центральный государственный кинофотофоноархив Украины им. Г. С. Пиленченко (Украина, Киев), nektN@i.ua

Место демократической составляющей во внешней политике США по отношению к Украине в 1991–1992 гг.

Рассматриваются критерии, по которым конструировалась внешняя политика США по отношению к Украине времен президентства Дж. Буша–старшего. Рассмотрено политический фон, на котором происходило становление украинской независимости. Определено, что среди основных особенностей политики США в отношении Украины были: во–первых, ориентация США прежде всего на Россию как на наиболее весомую страну региона; во–вторых, активные переговоры с Украиной по ядерному разоружению; в–третьих, помощь американской стороны в формировании нового политического и экономического устройства, а именно перехода к демократии и рыночной экономике. Проанализировано место демократической составляющей во внешней политике США в отношении Украины в 1991–1992 гг. Определено, что демократическое направление внешней политики США в отношении Украины находилось на втором месте после вопроса ядерного разоружения Украины. В итоге, демократическое направление касательно Украины развивалось скорее в русле демократических ценностей самой структуры государства США, а не четко продуманной и заранее продуманной политики.

Ключевые слова: США, Дж. Буш–старший, Украина, демократия.

* * *

УДК 316.774

Пуля І.,
старший науковий співробітник,
Національний музей історії України
(Україна, Київ), irapulya1@gmail.com

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ (ДО 20-Ї РІЧНИЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ ЯКОСТІ)

Розглянуто визначення, основні принципи та сфера застосування міжнародних стандартів серії ISO. Дана публікація також містить історію створення ISO, Української асоціації якості і визначає функції цього стандарту.

Ключові слова: стандарт якості, стандартизація, система управління якістю, сертифікація, якість продукції, Українська асоціація якості.

Сучасна економіка України переживає кризу, вихід з якої можливий тільки через якість. Більшість країн світу пройшли таким шляхом і підтвердили це положення, відтворивши свої економіки. Відродження української економіки, підвищення рівня життя громадян безпосередньо пов'язані з відродженням її промисловості. Але для цього необхідно підвищити ділову досконалість підприємств, поліпшити якість їх продукції та послуг. Українські товари та послуги повинні відповідати європейському й світовому рівню. Саме якість повинна стати ключем до конкурентоспроможності, відродження вітчизняної промисловості та покращення життя громадян України. В сучасних умовах розвитку економіки питання якості продукції набуває актуальності. Саме для регулювання якості продукції на вітчизняному ринку розроблено систему стандартизації та сертифікації.

Питанням гармонізації українських національних стандартів з європейськими присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як П. Калита, Ю. Бережна, С. Литвинська, Н. Пархоменко, Є. Нестеренко, А. Болотнікова, Л. Кириченко, В. Мазура, Н. Салухіної, А. Шапошникова та ін.

Мета дослідження – показати, що на сучасному етапі розвитку виробництва стандартизація та сертифікація є необхідною умовою забезпечення якості продукції, чому сприяє Українська асоціація якості.

Як свідчить міжнародний досвід, важливою передумовою для підвищення якості (продукції, послуг чи життя) є розробка ефективних систем менеджменту якості. Система якості – це сукупність організаційної структури, відповідних процедур, процесів і ресурсів, які забезпечують здійснення загального управління якістю продукції і послуг та підтримання міцних зв'язків між усіма ланками управління і працюючими підприємствами на всіх рівнях виробництва та реалізації.

ISO (International organization for standardization) – всесвітня організація національних органів зі стандартизації. Міжнародна організація по стандартизації (ISO) була створена в 1946 році в м. Женева, Швейцарія. На сьогодні ця федерація об'єднує більше ніж 120 країн–членів зі своїми національними організаціями зі стандартизації. Кожна країна, незалежно від розміру, має один рівний голос. Основною метою ISO є підтримка розробки стандартів, тестування та сертифікація спрямованих на розвиток торгівлі якісних продуктів та послуг: між містами, регіонами, країнами.

ISO, що складається з технічних комітетів (ТК), сформувала 176 ТК, спеціально для стандартизації питань управління якістю та забезпечення якості. Були створені

підкомітети для визначення загальної термінології, для розробки стандартів системи якості та розробки допоміжних технічних стандартів, оприлюднених у якості додаткових стандартів серії ISO 9000 та 10000. Норми ISO окреслюють вимоги, які має виконати система управління якістю. Її впровадження та ефективне функціонування підтверджується сертифікатом. Основу стандартів системи якості ISO складають чотири міжнародних стандарти. Незалежно від специфіки продукції, що випускається, ці стандарти застосовуються як у виробничій сфері, так і у сфері послуг.

Міжнародні стандарти ISO не мають статусу обов'язкових для всіх країн-учасниць. Будь-яка країна світу має право застосовувати їх на власний розсуд. Вирішення питань про застосування міжнародного стандарту ISO пов'язано в основному з участю країни в міжнародному поділі праці і станом її зовнішньої торгівлі [1, с. 155].

У 1952 р. Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) створено Комітет з вивчення наукових принципів стандартизації (STACO), який здійснює розробку та перегляд визначення найважливіших термінів у галузі стандартизації. Починаючи з 1962 р., коли ISO прийняло перше визначення терміна «стандартизація», періодично воно уточнювалося, що відображало розвиток стандартизації, зумовлений рівнем розвитку науково-технічного прогресу.

Стандартизація – це встановлення та запровадження з метою упорядкування діяльності в певній галузі економічного використання ресурсів, підтримки техніки безпеки, підвищення якості продукції.

Мета та основні завдання стандартизації взаємозв'язані з рівнем розвитку країни та спрямовані на вирішення питань міжнародного співробітництва, внутрішнього розвитку країни та розвитку системи стандартизації. Головна мета стандартизації полягає в оптимальному впорядкуванні об'єктів стандартизації для прискорення науково-технічного прогресу, підвищення ефективності виробництва, поліпшення якості продукції, удосконалення організації управління національним господарством, розвиток міжнародного економічного, наукового і технічного співробітництва.

Проте одним із важливих способів поліпшення якості та підвищення конкурентоспроможності товарів (процесів, робіт, послуг) є її сертифікація, яка тісно пов'язана зі стандартизацією. Сертифікація – це гарантія, що виріб або товар відповідає певним вимогам і має задану якість [2, с. 139–140].

З березня 1997 р. стандарти ISO почала визнавати і Україна. В Україні проблемами стандартизації і сертифікації займається Держспоживстандарт. Цей національний орган із стандартизації представляє Україну в таких міжнародних організаціях, як Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), Європейський комітет із стандартизації (CEN), Міждержавна Рада зі стандартизації, метрології і сертифікації (МДР), Міжнародна електротехнічна комісія (IEC). Взаємодіючи з IEC та ISO, Україна має право на пряме впровадження їх стандартів [3, с. 111].

Вітчизняна система стандартизації включає в себе: державні стандарти України (ДСТУ), галузеві стандарти України (ГСТУ), технічні умови (ТУУ), стандарти підприємств (СТП), стандарти науково-технічних та інженерних товариств і спілок України (СТТУ) [4, с. 31].

В Україні впровадження сертифікації якості продукції стандартами серії ISO 9000 (та іншими стандартами цієї серії) та адаптації їх у ДСТУ триває близько 20 років. Впроваджуючи міжнародні стандарти ISO, вітчизняні підприємства мають можливість виходити на світові ринки збуту з продукцією визнаної якості та конкурентоспроможності [4, с. 32].

В Україні розроблені і впроваджуються в процеси виробництва стандарти ДСТУ ISO. Зазначений номер стандарту ДСТУ практично відповідає затвердженому номеру міжнародного стандарту ISO. Так, наприклад, національний стандарт системи менеджменту ДСТУ ISO 9001:2009 є фактично офіційним перекладом стандарту ISO 9001:2008, де в назві зазначено рік затвердження стандарту. Однією з основних переваг застосування й ефективності використання системи сертифікації відповідно до вимог стандартів ISO є прозора зовнішня оцінка (аудит) [4, с. 36].

За період незалежності в Україні сформувався цілий ряд громадських об'єднань і комерційних організацій, орієнтованих на сприяння підприємствам в їхньому вдосконаленні. Особливе місце серед них посідає Українська асоціація якості (УАЯ), яка є беззмінним лідером руху за якість і комплексне вдосконалення в Україні. УАЯ має широке міжнародне визнання, є одним з провідних лідерів у Центральній і Східній Європі. Її досягнення знайшли своє відображення в численних оцінках, отриманих від українських та закордонних організацій. А про авторитет фахівців свідчить той факт, що вже протягом дев'яти років їх запрошують для консультування з питань вдосконалення кращі компанії з країн Центральної та Східної Європи (ЦСЕ).

При перегляді фондової збірки НМІУ виявилось, що вона не містить матеріалів Української асоціації якості. Тому перед науковими співробітниками відділу «Україна в 1990–х рр. – поч. XXI ст.» постало завдання заповнити цю прогалину. Було налагоджено плідну співпрацю з президентом Української асоціації якості Колитою Петром Яковичем.

Українська асоціація якості створена у 1989 р. згідно плану Союзу науково-інженерних товариств України та за підтримки Держстандарту УРСР [5, с. 5]. Це було перше в СРСР національне неурядове об'єднання з якості, яке поклато початок і стало лідером громадського руху за якість і досконалість в Україні та СНД.

Вищими керівними органами організації є Правління Асоціації на чолі з президентом та Конференція делегатів, що скликається один раз на п'ять років для вирішення основних напрямків діяльності. Сьогодні УАЯ об'єднує понад 450 провідних підприємств з усіх регіонів України. Асоціація забезпечує свою діяльність без фінансової підтримки з боку держави та сплачує внески в міжнародні організації з якості від України із власного бюджету.

Засновником та незмінним керівником Української асоціації якості є Калита Петро Якович, який є одним із вчених в області системного управління якістю, чому присвятив більше 150 наукових праць. У 1985 р. захистив кандидатську дисертацію з проблем управління якістю за спеціальністю «Автоматизовані системи управління», дублікат якої з дарчим написом автора було передано до музею. Також П. Калита передав НМІУ своє посвідчення старшого наукового співробітника Інституту кібернетики Національної академії наук України та

посвідчення експерта Міжнародної асоціації «СовАсК», віце-президентом якої він обраний у 1992 р. Музейна збірка поповнилася дипломом дійсного члена (академіка) Української академії наук Національного прогресу П. Калити. За видатні заслуги в галузі якості у 1999 р. П. Калита нагороджений Всесвітньою Радою якості почесною нагородою «Людина якості року на Планеті».

Політику та стратегію УАЯ на практиці реалізують її професійні організації: Міжгалузевий центр якості «ПРИРОСТ» (МЦЯ «ПРИРОСТ») (засновано у 1991 р.) та Компанія професіоналів якості «СИСТЕМА», які юридично та фінансово незалежні одна від одної.

МЦЯ «ПРИРОСТ» організація, яка після одного аудиту видає одразу декілька сертифікатів на систему якості, що визнаються в країнах Європи і світу, а також при обов'язковій сертифікації в Україні [6, с. 5]. Фондова збірка музею поповнилася дублікатами сертифікатів якості, які надаються організаціям, що сертифікуються.

УАЯ та Міжгалузевий центр якості «ПРИРОСТ» є членами Європейського фонду управління якістю, який був створений у 1989 р. авторитетними фірмами розвинутих країн Європи. Його головною метою було визначено сприяння удосконаленню систем управління якістю в європейських країнах. У даний час ЄФУЯ об'єднує більше 900 відомих організацій з багатьох країн Європи та інших континентів [7, с. 7–8].

УАЯ співпрацює та представляє інтереси України в багатьох впливових і авторитетних міжнародних професійних організаціях в галузі якості: Європейській асоціації якості (ЕАЯ), Європейському фонду управління якістю (ЄФУЯ), Всесвітній раді якості (ВРЯ), Міжнародній асоціації якості «СовАсК», Міжнародній гільдії професіоналів якості.

Асоціація якості є співзасновником міжнародних і вітчизняних громадських об'єднань. Зокрема, у 1998 р. вона стала ініціатором створення Клубу лідерів якості України, в якому об'єдналися найкращі підприємства України – переможці і призери Українського національного конкурсу якості. На сьогодні він об'єднує близько 50 кращих вітчизняних підприємств [8, с. 8].

Щороку у другий четвер листопада відзначається Всесвітній день якості, девіз якого – «Якість в ім'я кращого життя». Його організацію покладено на Європейську організацію якості та Європейський фонд управління якістю. У 1996 р. до Європейської організації з якості від України прийняли УАЯ [9, с. 5]. Це дозволило приєднати українську промисловість до таких важливих проектів у галузі якості, як «Європейський тиждень якості», що проводиться з 1995 р. і «Європейські нагороди з якості». В їх межах з 1997 р. проводиться міжнародний форум «Дні якості в Києві» (засновано у 1992 р. до Всесвітнього дня якості) та Український національний конкурс з якості, започаткований. До музею УАЯ передала значки «Дні якості у Києві» за різні роки та ювілейний значок до 10-річчя асоціації.

Український національний конкурс якості засновано у 1996 р. Основними організаторами Конкурсу виступають Українська асоціація якості та Український союз промисловців і підприємців. Конкурс проводиться в межах Всеукраїнського ділового марафону «Сходження до вершин європейської досконалості». Конкурс проводиться в один етап – на національному рівні – за трьома номінаціями: «Великі підприємства» (більше

1000 співробітників); «Середні підприємства» (від 50 до 1000 співробітників); «Малі підприємства» (до 50 співробітників). До участі у Конкурсі допускаються будь-які підприємства (або їх філії), що зареєстровані як юридичні особи та виконують роботи на території України. Цього року проводиться 20-й – ювілейний Український національний конкурс якості.

Музей має примірники видань альбому «Кращі підприємства України» з інформацією про переможців та призерів Національного конкурсу якості, який видається щорічно з 1998 р., а також буклети конкурсу якості країн Центральної та Східної Європи, фотографії з церемоній вручення нагород. Цікавими для відвідувачів будуть нагороди «За найвищу якість», які до 2008 р. вручалися фіналістам та переможцям Українського національного конкурсу якості.

Схему «Сходження до вершин Європейської досконалості» можна побачити в кристалі – Нагороді Міжнародного турніру з якості країн Центральної і Східної Європи, яка, одночасно, є нагородою Українського національного конкурсу з якості з 2008 р. Одну з таких статуєток в кристалі було передано Українською асоціацією якості до музею.

За вагомий внесок у громадський рух за якість, підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств, формування позитивного міжнародного іміджу України у сфері якості УАЯ нагороджена Почесною грамотою Кабінету Міністрів України з врученням пам'ятної відзнаки, а Президент УАЯ – Почесною грамотою Кабінету Міністрів та Орденом «За заслуги» III ступеня [10, с. 11].

УАЯ має також численні нагороди, почесні грамоти, дипломи і подяки від міжнародних та вітчизняних організацій. Її діяльність високо оцінена з боку Європейської організації якості (ЕОЯ), Європейського фонду управління якістю (ЄФУЯ), Європейської економічної комісії ООН тощо. Деякі з них були передані до НМІУ і займають гідне місце у фондовій збірці музею.

УАЯ має власні Почесні відзнаки: «За найвищу досконалість», «За досягнення в галузі якості», «За сприяння якості». Крім того, вона відзначає колективи підприємств, ЗМІ, а також персонально керівників і фахівців підприємств Почесною грамотою УАЯ та Подякою Президента УАЯ. Нумізматична збірка музею поповнилася Почесними знаками УАЯ «За найвищу досконалість» та «За досягнення в галузі якості» які вручаються керівникам підприємств-переможців Українського національного конкурсу якості та їх помічникам відповідно.

Головний результат просування в Україні ідей якості та досконалості – поступова зміна філософії мислення багатьох лідерів економіки і підприємства, які у своїй практиці все ширше використовують сучасні принципи лідерства. Потрібно усвідомити, що для того, щоб зробити Україну процвітаючою та поліпшити якість життя її громадян необхідно, перш за все, навчитись жити на засадах принципів безперервного вдосконалення і постійних поліпшень. І зрозуміти, що наша держава, як і будь-яка інша, зможе досягти довготермінових системних поліпшень тільки тоді, коли вона почне розвиватися як суспільство творення, а не споживання та накопичення.

Список використаних джерел

1. Марценюк М. М. Міжнародні стандарти якості [Електронний ресурс] / М. М. Марценюк, і. В. Гвоздецька // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – №3 (2). – С.154–156. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3\(2\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3(2)_35).
2. Боднар О. В. Стандартизація і сертифікація як методи забезпечення якості продукції [Електронний ресурс] / О. В. Боднар // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип.181 (1). – С.138–144. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2013_181\(1\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2013_181(1)_26).
3. Пазізіна С., Пазізіна К. Гармонізація українських стандартів якості з європейськими як механізм підвищення конкурентоспроможності продукції агропромислового комплексу [Електронний ресурс] / С. Пазізіна, К. Пазізіна // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Вип.19 (1). – С.108–114. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19(1)_16).
4. Чернелевський Л. М. Особливості і перспективи впровадження міжнародних стандартів якості на підприємствах переробної промисловості [Електронний ресурс] / Л. М. Чернелевський, Н. В. Кудренко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. – 2014. – Т.20, №4. – С.30–37. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2014_20_4_4.
5. Крашії підприємства України 2006–2007. – К., 2007.
6. Якість в Україні – шлях до відродження, шлях в Європу. Матеріали 7–го Міжнародного Форуму «Дні якості в Києві'98». – К.: Українська асоціація якості, Міжгалузевий центр якості «ПРИРОСТ», 1999.
7. Созвездие качества 2001. Сборник докладов участников проекта. – К.: Украинская ассоциация качества, МЦ «ПРИРОСТ», 2001.
8. Крашії підприємства України 2008. – К., 2008.
9. Матеріали 8–го Міжнародного Форуму «Дні якості в Києві'99». – К.: Українська асоціація якості, Міжгалузевий центр якості «ПРИРОСТ», 1999.
10. УАЯ. Соціальний звіт за 18 років. – К., 2007.

References

1. Marcenjuk M. M. Mizhnarodni standarty jakosti [Elektronnyj resurs] / M. M. Marcenjuk, i. V. Gvozdec'ka // Visnyk Hmel'nyts'kogo nacional'nogo universytetu. Ekonomichni nauky. – 2014. – №3 (2). – S.154–156. – Rezhym dostupu: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3\(2\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3(2)_35).
2. Bodnar O. V. Standartyzacija i sertyfikacija jak metody zabezpechennja jakosti produkcii [Elektronnyj resurs] / O. V. Bodnar // Naukovyj visnyk Nacional'nogo universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannja Ukraїny. Ser.: Ekonomika, agrarnyj menedzhment, biznes. – 2013. – Vyp.181 (1). – S.138–144. – Rezhym dostupu: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2013_181\(1\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_econ_2013_181(1)_26).
3. Pazizina S., Pazizina K. Garmonizacija ukrai'ns'kyh standartiv jakosti z jevropejs'kymy jak mehanizm pidvyshhennja konkurentospromozhnosti produkcii' agropromyslovogo kompleksu [Elektronnyj resurs] / S. Pazizina, K. Pazizina // Ukraїns'ka nauka: mynule, suchasne, majbutnje. – 2014. – Vyp.19 (1). – S.108–114. – Rezhym dostupu: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Un_msm_2014_19(1)_16).
4. Chernelevs'kyj L. M. Osoblyvosti i perspektvyv vprovadzhennja mizhnarodnyh standartiv jakosti na pidpryjemstvah pererobnoi' promyslovosti [Elektronnyj resurs] / L. M. Chernelevs'kyj, N. V. Kudrenko // Naukovi pracj Nacional'nogo universytetu harchovyh tehnologij. – 2014. – T.20, №4. – S.30–37. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2014_20_4_4.
5. Krashhi pidpryjemstva Ukraїny 2006–2007. – К., 2007.
6. Jakist' v Ukraїni – shljah do vidrodzhennja, shljah v Jevropu. Materialy 7–go Mizhnarodnogo Forumu «Dni jakosti v Kyjevi'98». – К.: Ukraїns'ka asociacija jakosti, Mizhgaluzevyj centr jakosti «PRYROST», 1999.
7. Sozvezdye kachestva 2001. Sbornyk dokladov uchastnykov proekta. – К.: Ukraynskaja assocyacija kachestva, MC «PRYROST», 2001.
8. Krashhi pidpryjemstva Ukraїny 2008. – К., 2008.
9. Materialy 8–go Mizhnarodnogo Forumu «Dni jakosti v Kyjevi'99». – К.: Ukraїns'ka asociacija jakosti, Mizhgaluzevyj centr jakosti «PRYROST», 1999.
10. UAJa. Social'nyj zvit za 18 rokov. – К., 2007.

Pulja I., Senior Researcher, National Museum of History of Ukraine (Ukraine, Kyiv), irapulya1@gmail.com

International standards evaluation of quality (the 20–th anniversary of the Ukrainian national competition of Quality)

The article deals with definitions, principles and scope of application of international standards of series ISO. This publication also contains a history of the ISO, Ukrainian Association of Quality and determines the features of the standard.

Keywords: standard of quality, standardization, management system by quality, certification, quality of production, Ukrainian Association of Quality.

Пуля І., старший науковий співробітник, Національний музей історії України (Україна, Київ), irapulya1@gmail.com

Международные стандарты оценивания качества (к 20–й годовщине Украинского национального конкурса качества)

Рассмотрены обозначения, основные принципы и сфера применения международных стандартов серии ISO. Данная публикация также имеет историю создания ISO, Украинской ассоциации качества и обозначает функции этого стандарта.

Ключевые слова: стандарт качества, стандартизация, система менеджмента качеством, сертификация, качество продукции, Украинская ассоциация качества.

УДК 94(477)*94(437.1/2)

Корсак Р. В.,

доктор історичних наук, доцент кафедри туристичної інфраструктури і сервісу, факультет «Туризму», Ужгородський національний університет (Україна, Ужгород), korsakr@inbox.ru

РЕФОРМИ ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ У ПРАВОВІЙ, ЕКОНОМІЧНІЙ І ФІНАНСОВІЙ СФЕРАХ: ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Розглядається демократичний розвиток та соціально-економічні реформи, які здійснив чеський Уряд наприкінці ХХ початку ХХІ ст. Така трансформація чеського суспільства забезпечила швидку інтеграцію країни в європейську спільноту. Дослідження теми стало можливим завдяки використанню засаднонаукових методів пізнання: аналізу, синтезу, системності, узагальнення, конкретності, історизму та діалектичного методу. У науковому доробку віддано перевагу історичним методам дослідження: історико-генетичному, історико-порівняльному, історико-синтетичному, історико-діахронному, емпіричному аналізу тощо.

Ключові слова: демократія, Чеська Республіка, Україна, реформи, інтеграція, експорт, інвестиції.

Події які відбуваються в Україні з кінця 2013 р. свідчать про бажання українського суспільства інтегруватись в європейську спільноту. Одним із адвокатів захисту цих прагнень України, завжди була Чеська Республіка. Досвід європеїзації який здійснила Чехія у різних сферах чеського суспільства протягом 1993–2003 рр., у тому числі й правовій, економічній і фінансовій сферах, сьогодні може з успіхом бути врахований українським Урядом для ефективно побудови стандартів європейської демократії та інтеграції в Європейський Союз.

І. Правова сфера:

1. Реформування виборчого законодавства по виборах до парламенту країни. У Чехії діє двопалатний парламент, а вибори депутатів проводяться за пропорційною системою по відкритих партійних списках. Це дало змогу досить швидко політично структурувати суспільство, підвищити відповідальність партій за реформування країни, ідеологізувало партійні програми та наблизило депутатів (і без мажоритарних округів) до місцевих громад та регіонів, які висуваються до партійних